

Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2024/2025.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund møte:

Forhandlingsutvalg: Inge Even Danielsen (leder)
Tom Lifjell
Máret Inga Smuk

Sakkyndige/rådgiver: Randi Skum
Leif Anders Somby
Marit Meløy
Johan Ivvar Gaup
Asgrim Opdal

Fra staten møte:

Forhandlingsutvalg: Viil Søyland (leder)
Morten Floor
Widar Skogan

Sakkyndige/rådgivere: Annie Abrahamsen (Landbruksdirektoratet)
Lars Ivar Widerøe (Kommunal- og
distriktsdepartementet)
Morten Gluva (Klima- og miljødepartementet)

Observatør: Elle-Risten Wigelius (Sametinget)

Sekretærer: Silje Trollstøl
Oda Skarstad

1 Reindrifftsavtalen 2024/2025

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2024/2025, gjeldende fra 1. juli 2024 til 30. juni 2025. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartenes hovedprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2024/2025 er direkte tilskudd, klimatilpasning, ivaretagelse av reindrifftsarealer og beredskap. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reieneierne som har reindrift som hovedvirksomhet.

1.1 Hovedprioriteringer

1.1.1 Direkte tilskudd

Avtalepartene mener rammevilkårene for næringen bør være forutsigbare. En prioritering av dagens tilskuddsordninger støtter opp om de aktive reindrifftsutøverne, og bidrar til en stimulering av økt produksjon og slaktning av rein. Samtidig har distriktene behov for økte ressurser for å håndtere ulike saker, dette gjelder særlig plan- og utbyggingssaker.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Økning av distriktstilskuddet.
- Økning av satsen for produksjonspremien fra 39 pst. til 41 pst.
- Heving av inntektstaket for produksjonspremien fra 650 000 kroner til 700 000 kroner.
- Økning av satsen for kalveslaktetilskuddet fra 650 til 700 kroner.
- Heving av inntektsgrensen for ektefelle-/samboertillegg fra 250 000 kroner til 300 000 kroner.
- Økning av satsen for tidligpensjon fra 150 000 kroner til 210 000 kroner for enbrukerpensjon, og fra 240 000 kroner til 300 000 kroner for tobrukerpensjon.

1.1.2 Klimatilpasning

Klimaendringene kan føre til høyere frekvens av ising og låste beiter, eller at vekstsesongen starter tidligere. Med klimaendringene forventes en større variasjon i værforhold, med hyppigere forekomst av ekstreme værhendelser og mer uforutsigbarhet. Klimaendringene fører til endringer i beitegrunnet, og behov for endringer i beite- og flyttemønstre. Slike endringer kan komme i konflikt med andre interesser og tiltak. Klimaendringene kan gi større behov for tilleggsføring, og vil med det ha store økonomiske konsekvenser. I tillegg er det også risiko for oppblomstring av sykdommer.

I Reindrifftsavtalen 2023/2024 ble avtalepartene enige om å etablere en arbeidsgruppe som skulle vurdere aktuelle tiltak og virkemidler for klimatilpasning i reindrifften, og identifisere behov for ny kunnskap. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2023. Arbeidsgruppen har foreslått endringer i virkemidler, nye virkemidler og utredninger som kan bidra til å håndtere eller belyse disse hovedutfordringene. Avtalepartene vil drøfte anbefalingene i rapporten i et eget møte i etterkant av forhandlingene.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Styrking av de frie midlene til disposisjon for RUF-styret som prioriteres til infrastrukturtiltak.
- Etablering av en permanent helsetjeneste for rein.

- Videreføring av HMS-tjenesten i reindriften.
- Etablering av en permanent rådgivningstjeneste i arealsaker, og en styrking av tjenesten.
- Gjennomføring av en utredning av rådgivning for reindriften, der rådgivning om klimatilpasning vil være sentralt.
- Styrking av distriktstilskuddet.
- Videreføring av prioritering av forsknings- og utviklingsprosjekter til mulige strategier for klimatilpasning.

1.1.3 Ivaretagelse av reindriften arealer

Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet. Reindriften skal bidra til sikring av reindriften arealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriften retten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak i Reindriftenavtalen 2024/2025:

- Etablering av en permanent rådgivningstjeneste for arealsaker, og en styrking av tjenesten.
- Styrking av distriktstilskuddet.
- Videreføring av mulighet for tilskudd til juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter for ivaretagelse av egne beiterettigheter.
- Videreføring av mulighet for støtte til kompetanseoppbygging knyttet til sikring av reindriften areal.
- Øremerket avsetning til tilskudd til utarbeiding av distriktplaner.
- Fortsatt prioritering av forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til en sikring av reindriften areal.

1.1.4 Beredskap

Reindriften har i løpet av få år opplevd flere beitekriser. Klimaendringene vil sannsynligvis gi høyere frekvens av vintre med vanskelige beiteforhold. Avtalepartene har lagt vekt på og prioritert å bygge opp beredskapsfondet for å kunne møte fremtidige beitekriser. Avtalepartene har et godt samarbeid om utviklingen av systemet for beredskap, og har de senere år hatt løpende dialog om erfaringer og behov for justeringer i systemet.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Styrking av beredskapsfondet.
- Videreføring av beredskapsutvalgene.
- Styrking av distriktstilskuddet og videreføring av reinbeitedistriktenes avsetning til eget beredskapsfond.

2 Endringer i Reindrifftsavtalen 2023/2024

2.1 Bruk av mindreforbruket fra 2023

I 2023 var det et mindreforbruk på kapittel 1151 post 75 og 79 på 6,8 mill. kroner. Avtalepartene er enige om hvordan mindreforbruket skal disponeres, under forutsetning av at mindreforbruket fra 2023 blir godkjent overført til 2024.

Avtalepartene er enige om at 1,5 mill. kroner av mindreforbruket benyttes til Norske Reindrifftsamers Landsforbunds prosjekt mot hets og rasisme i reindrifften, og en utredning av rådgivning for reindrift. Videre er avtalepartene enige om at resten av mindreforbruket benyttes som en buffer for utbetaling av direkte tilskudd i 2024, for å redusere risikoen for at avtalepartene må nedjustere de gjeldende satsene.

2.1.1 Prosjekt mot hets og rasisme

Norske Reindrifftsamers Landsforbund etablerte i 2022 et prosjekt mot hets og rasisme mot reindrifftsutøvere, som ble videreført i Reindrifftsavtalen 2023/2024. Prosjektet har utviklet en egen nettside, Reinfakta.no, og informasjonsfilmer.

Avtalepartene er enige om å sette av 0,8 mill. kroner av mindreforbruket til å videreutvikle prosjektet i 2024 innenfor mandatet som ble gitt i Reindrifftsavtalen 2023/2024.

Avtalepartene er enige om at Norske Reindrifftsamers Landsforbund frem mot forhandlingene i 2025 arbeider for at organisasjonens arbeid mot hets og rasisme inkluderes i den ordinære drifften, og at Norske Reindrifftsamers Landsforbund under oppstartsmøtet i desember 2024 legger frem en plan for en slik inkludering.

2.1.2 Utredning av rådgivning for reindriffts-næringen

I 2014 ble det gjort endringer i den offentlige forvaltningen av reindrifften, og oppgavene fra de tidligere områdestyrene ble lagt til statsforvalteren i de nordligste fylkene. Det ble gjennomført en evaluering av denne endringen i 2019 (NIBIO rapport nr. 5/42/2019). I rapporten ble det pekt på at det har oppstått et tomrom når det gjelder rådgivnings- og serviceoppgaver. I rapporten pekes det videre på at dette er oppgaver som den offentlige reindrifftsforvaltningen har avvirket og reinbeitedistriktene var ment å fylle, men ikke har hatt ressurser til. I rapporten konkluderes det med at det er behov for reindriffts-faglig rådgivning. Videre at dette enten kan gjøres gjennom å styrke reinbeitedistriktenes evne til å ivareta disse oppgavene, eller å etablere en rådgivningstjeneste, uavhengig av forvaltningen, for å gi distriktene kompetansestøtte.

Reindriffts-næringen har behov for ulike typer rådgivning. I tiden etter 2014 er det gjennomført pilotprosjekter for rådgivningstjenester for reindrifften for HMS, arealsaker, og en helsetjeneste for rein. I tillegg skal beredskapsutvalgene gi faglige råd og veiledning. Det er også etablert private tilbud lokalt, som Nannet i Kautokeino.

Avtalepartene er enige om å gjennomføre en utredning av rådgivning i reindrifften.

Utredningen skal omfatte:

- En kartlegging av eksisterende rådgivning:
  - Hvilken rådgivning er det for reindriffts-næringen idag.
  - Hvilke rådgivningsoppgaver har statsforvalteren og reinbeitedistriktene idag.
- Hvilke fagområder er det behov for rådgivning om.
- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av offentlige myndigheter.

- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av private aktører.
- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av Norske Reindriftsamers Landsforbund.
- Hvordan rådgivningen kan organiseres, hvordan man sikrer reindriftsfaglig kompetanse, og hvordan det legges til rette for at reindriften har tillit til rådgivningen.
- Om rådgivningen kan samordnes med eksisterende rådgivningstjenester for reindriften.
- En vurdering om hvordan tilskudd til avløsning og en avløserordning kan administreres og forvaltes av en rådgivningsenhet.

Utredningen gjennomføres innenfor en ramme på 0,7 mill. kroner. Landbruksdirektoratet lyser ut et oppdrag, som godkjennes av avtalepartene.

Det opprettes en referansegruppe for utredningen bestående av avtalepartene. Andre aktører og relevante fagmiljøer trekkes inn ved behov.

Utredningen skal oversendes avtalepartene innen 1. desember 2024.

2.2 Omdisponering av ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond

Dersom avtalepartene ikke har avtalt noe annet, eller midlene er bundet opp som ansvar, skal ubrukte midler på ordninger i Reindriftens utviklingsfond tilbakeføres til fondet. En gjennomgang har vist at det er ubrukte midler fra tidligere år som kan omdisponeres. Dette er ubrukte midler som er akkumulert over flere år.

Avtalepartene er enige om at ubrukte midler fra tilskudd til rapportering, frakttilskudd og beredskapsseminar omdisponeres til frie midler. Avtalepartene mener det er riktig å overføre disse midlene til frie midler, for å gi styret for Reindriftens utviklingsfond mulighet til å gjøre prioriteringer innenfor de frie midlene.

Avtalepartene er enige om å omdisponere 4,1 mill. kroner til frie midler i 2024.

2.3 Endringer i Totalregnskapet

Avtalepartene er enige om å vurdere endringer i Totalregnskapet for reindriften, og vil be Økonomisk utvalg om å legge frem et forslag til endringer.

Totalregnskapet for reindriften bygger på noen av de samme prinsippene som Totalkalkylen for jordbruket. I NOU 2022:14 Inntektsmåling i jordbruket er det foreslått endringer i Totalkalkylen for jordbruket. Budsjettnemnda for jordbruket har fått i oppdrag å endre grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjøret og vil ferdigstille dette arbeidet til jordbruksforhandlingene i 2024.

Økonomisk utvalg skal vurdere:

- Hvilken informasjon vi er forpliktet til å utarbeide.
- Hvilke endringer som bør gjøres på bakgrunn av endringene som er gjort for jordbruket.
- Hvilken informasjon avtalepartene har behov for til forhandlingene.
- Hvordan Totalregnskapet kan innrettes for å være mer tilgjengelig.
- Andre endringer som bør vurderes i Totalregnskapet.

Økonomisk utvalg legger frem et forslag for avtalepartene innen 1. september 2024.

3 Saker utenfor reindriftsavtalen

Norske Reindriftsamers Landsforbund har i sitt krav tatt opp en rekke forhold som ligger utenfor reindriftsforhandlingene. Landbruks- og matdepartementet oppfordrer Norske Reindriftsamers Landsforbund til å ta initiativ til møter med ansvarlig departement.

Når det gjelder forhold som ligger innenfor Landbruks- og matdepartementets område legges det opp til egne møter om de sakene Norske Reindriftsamers Landsforbund tar opp.

3.1 Kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift

Landbruks- og matdepartementet etablerte i 2019 en arbeidsgruppe der Norske Reindriftsamers Landsforbund, Sametinget, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Landbruks- og matdepartementet var med. Arbeidsgruppen leverte i desember 2020 rapporten *Kriterier for bærekraftsmålene i reindriftpolitikken*, Landbruksdirektoratets rapport nr. 40/2020.

Landbruks- og matdepartementet sendte rapporten på høring i februar 2021 til statsforvalteren, Reindriftsstyret, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget. Det ble bedt om konkrete innspill til hvilke kriterier som burde prioriteres og om rapportering som er lagt til grunn for indikatorene er gjennomførbar. Departementet har vurdert høringsuttalelsene, og sett nærmere på hvilken rapportering som kan kreves og hvilket datagrunnlag som finnes.

En arbeidsgruppe bestående av Norske Reindriftsamers Landsforbund, Landbruks- og matdepartementet, NIBIO og SSB leverte i 2022 rapporten *Statistikk for arealbruk i reinbeitedistrikter*, Landbruksdirektoratets rapport nr. 39/2022. I Reindriftsavtalen 2023/2024 ble avtalepartene enige om å gjennomføre arbeidsgruppens forslag om å utarbeide en overordnet statistikk som viser endringer i bebygd areal og jordbruksareal innenfor hvert distrikt. Denne statistikken vil vise *andel av distriktets areal som er tilgjengelig for reinbeite*. Dette er en indikator som kan brukes for å vurdere måloppnåelse for kriteriet *Reindriftenes arealressurser blir ivaretatt*.

I Reindriftsavtalen 2023/2024 etablerte avtalepartene en arbeidsgruppe som i desember 2023 leverte rapporten *Klimatilpasning i reindriften*. Arbeidsgruppen foreslo at det ble utarbeidet en rapport som viste status for bærekraftig reindrift. Arbeidsgruppen viste til arbeidet med kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift, men påpekte at status og utvikling for arealressursene må tydeliggjøres.

Avtalepartene er enige om at et sett med kriterier og indikatorer som tar utgangspunkt i forslaget i rapporten *Kriterier for bærekraftsmålene i reindriftpolitikken* legges til grunn for rapportering om bærekraftig reindrift som legges frem i Prop. 1 S årlig. Kriteriene er utformet som mål om en gitt tilstand. Indikatorene belyser ulike forhold som tilsammen skal beskrive tilstanden, og vil vise utvikling over tid. Det skal ikke fastsettes normer for indikatorene. Kriterier og indikatorer legges frem i proposisjonen om reindriftsavtale for 2024/2025.

Statusrapporten skal være et verktøy for å vurdere status og utvikling per reinbeiteområde, og ligge til grunn for rapportering til Stortinget om reindriftpolitikken, og i styringsdialogen med reindriftsforvaltningen.

Statusrapporten publiseres årlig, men det vil variere hvorvidt indikatorene kan oppdateres årlig. Indikatorene vil kunne videreutvikles løpende dersom det utvikles annet eller bedre datagrunnlag. Datagrunnlaget for indikatorene er SSB arealbruk, Totalregnskapet for reindriften, Ressursregnskapet for reindriften og Miljødirektoratet.

Det gjøres en gjennomgang av kriterier og indikatorer i forkant av forhandlingene om reindrifftsavtale for 2026/2027.

3.2 Fritak for tilbakebetaling av engangsavgift ved overføring av foretak ved dødsfall

Finansdepartementet har bedt Skattedirektoratet vurdere om overdragelser av kjøretøy mellom fritatte virksomheter bør utløse avgiftsplikt. Skattedirektoratet har opplyst at i andre tilfeller hvor kjøretøy med fritak eller lettelser i engangsavgiften overføres til annen fritaksberettiget virksomhet innenfor bindingstiden utløser ikke dette avgiftsplikt. Ifølge direktoratet er det ingen tungtveiende grunner for å følge en annen praksis for reindrifftsbransjen. Direktoratet opplyser at de vil endre rundskrivet i tråd med dette. Motorvogner som er omfattet av fritaket vil etter dette kunne overføres til annen fritaksberettiget reindrifftsaktivitet uten at dette utløser engangsavgift. Dette vil også gjelde ved overføringer som følge av dødsfall, forutsatt at kjøretøyet overføres til en fritatt virksomhet.

Antallsbegrensningene etter engangsavgiftsforskriften § 4-10 tredje og fjerde ledd vil også gjelde for fritatte kjøretøy som overtas fra fritatte virksomheter. For overdratte kjøretøy vil bindingstiden regnes fra den dato kjøretøyet ble førstegangsregistrert på opprinnelig eier.

4 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsbransjen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting, som kan importeres med redusert toll, etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om redusert toll på reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

8. februar 2024

Inge Even Danielsen

Viil Søyland

